

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY JODŁOWNIK

(Synteza studium stanu i perspektyw rozwoju)

Wykonawca:

Dr inż. Leszek Kuczek
Zakład Agrobiznesu
Akademia Rolnicza
w Krakowie

Kraków, 1998

Uwagi wstępne	3
1. Uzasadnienie wagi problemu.....	5
2. Charakterystyka gminy Jodłownik.....	8
2.1. Ogólne dane o gminie.....	8
2.2. Podstawowe dane liczbowe charakteryzujące gminę.....	11
2.3. Produkcja roślinna.....	14
2.4. Produkcja zwierzęca.....	15
2.5. Środki trwałe.....	16
2.6. Ludność i zatrudnienie.....	16
2.7. Pozarolnicza aktywność gospodarcza.....	18
2.8. Sytuacja finansowa gminy.....	18
3. Wnioski.....	19
4. Analiza słabych, mocnych stron, szans i zagrożeń.....	20
5. Proponowane kierunki rozwoju gminy.....	23
6. Niezbędne przedsięwzięcia organizacyjne.....	24
7. Misja.....	25
8. Wizja.....	26
9. Kierunkowe działania strategiczne.....	27
9.1. Rolnictwo.....	27
9.2. Przedsiębiorczość, edukacja i aktywizacja społeczności lokalnej... ..	28
9.3. Turystyka.....	30
9.4. Infrastruktura.....	31
10. Kryterium wykonawcze.....	32
11. Praktyczna rekomendacja.....	32

Uwagi wstępne

Okres dostosowywania się polskiego rolnictwa do gospodarki rynkowej zgodnie z wcześniejszymi przewidywaniami będzie procesem długotrwałym. Ponadto jesteśmy w okresie niezwykle ważnym i doniosłym. Trzeba określić optymalne usytuowanie polskiego rolnictwa w stosunku do Unii Europejskiej, co wymaga nie tylko określenia stopnia możliwości adaptacyjnych, ale głównie stopnia zdolności konkurencyjności na międzynarodowym rynku.

Niezbędna staje się także zmiana charakteru środowiska wiejskiego w kierunku jego wielofunkcyjnego rozwoju. Wieś winna przejmować nowe funkcje. Uznanie walorów naturalnego krajobrazu rolniczego i zdrowych warunków życia w środowisku wiejskim to przede wszystkim rozszerzenie funkcji o charakterze rekreacyjnym oraz osiedleńczym. Rozwój pozarolniczych działalności na wsi może przyspieszyć przemiany strukturalne, stwarzając możliwość stałego lub częściowego odchodzenia od pracy w rolnictwie.

Dokument niniejszy nie rości sobie pretensji do miana uniwersalnej i w klasyczny sposób skonstruowanej strategii rozwoju i modernizacji gminy, zwłaszcza w odniesieniu do sektora żywnościowego.

Ogólną przesłanką metodologiczną, jaką przyjęto w prezentowanym opracowaniu jest analiza dotychczasowego stanu rozwoju najważniejszych dziedzin życia społeczno - gospodarczego gminy, a na tym tle sprecyzowanie niezbędnych działań strategicznych.

Zdając sobie z tego sprawę, dokonano inwentaryzacji kierunkowych działań strategicznych. Ranking oraz wybór konkretnego działania strategicznego jest przywilejem lokalnych władz, działaczy polityczno-gospodarczych i samorządów. Zadaniem autora było dostarczenie przesłanek do dokonania takiego wyboru.

W realizacji tematu opracowania oparto się o empiryczny materiał źródłowy-pierwotny (ankieta gminy, dokumenty Urzędu Gminy). Za ich udostępnienie dziękuję instytucjom i osobom.

Autor

1. UZASADNIENIE WAGI PROBLEMU

Harmonijny i trwały rozwój obszarów wiejskich obejmuje zarazem wzrost gospodarczy, postęp cywilizacyjny i awans kulturowy; jednakże ten pierwszy czynnik zasługuje na szczególną uwagę, ponieważ w dużym stopniu determinuje dwa pozostałe. Z tego powodu rozdrobnienie ziemi oraz przeludnienie agrarne, właściwe wsi małopolskiej a tym samym również analizowanej gminie uznać należy za główny problem, wymagający rozwiązania.

Na skutek bardzo niewielkich rozmiarów przeciętnego gospodarstwa, wytwarza ono po wysokich kosztach i przy ogromnych nakładach pracy. Uzyskany dochód jest zbyt mały, by wystarczył do utrzymania rodziny, a spadająca opłacalność produktów jest zbyt dotkliwa dla rodzin chłopskich.

Stan taki nie może być utrzymany, tak ze względu na europejski proces integracyjny, który postawi na porządku dziennym sprawę konkurencyjności naszych produktów, jak też z tego powodu, że rozwój innych gałęzi gospodarki wymuszać będzie zmiany w rolnictwie. Zmiany te obejmą przesunięcie znacznych zasobów siły roboczej do nierolniczych gałęzi gospodarki, wprowadzą rolnictwo o wiele głębiej niż dotąd w społeczny podział pracy, a także poprzez różne formy integracji pionowej, łagodzić będą rynkowe skutki rozproszenia i małej skali produkcji.

Dla przeludnionej wsi brak lepszej alternatywy na rozwój wielofunkcyjny, oznaczający obecność na terenach wiejskich - obok rolnictwa - intensywnej aktywności nierolniczej, dostosowanej do lokalnych możliwości, a zatem powstawanie wielu nowych miejsc pracy i źródeł dochodu.

Rozwój wielokierunkowy lub wielofunkcyjny to umiejętne wkomponowanie w wiejską przestrzeń coraz więcej nowych funkcji pozarolniczych. Rozbudowa drobnego przemysłu, zwłaszcza rolno-spożywczego, rzemiosła, gastronomii, zaplecza turystycznego, usług bytowych i produkcyjnych, infrastruktury itd. na

terenach wiejskich umożliwi aktywizację zawodową ludności odchodzącej z gospodarstw rolnych. W konsekwencji może to przyspieszyć przemiany strukturalne i wpłynąć tym samym na efektywność gospodarowania, tak ważną wobec perspektywy przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Tak, więc problemy wsi i rolnictwa traktowane muszą być kompleksowo - istnieją bowiem ściśle zależności między modernizacją rolnictwa, a rozwojem obszarów wiejskich.

Wieś i rolnictwo Małopolski odznaczają się określoną specyfiką, która narzuca odmienną koncepcję rozwoju w porównaniu z pozostałymi rejonami kraju. Główny nacisk musi być tutaj położony na rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej w obszarach wiejskich, w tym zwłaszcza na rozwój przetwórstwa produktów rolniczych, dystrybucji żywności i usług oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych, kulturowych i ekonomicznych wsi.

Obydwie formy integracji tzn. poziomej i pionowej powodują, bowiem obniżenie kosztów produkcji i dystrybucji, a w konsekwencji zwiększają siłę konkurencyjną integrowanych podmiotów gospodarczych. Poprzez integrację pionową angażowany jest w rolnictwie kapitał pozarolniczy niezbędny do modernizacji rolnictwa. Najszybciej proces ten można wywołać w zespołach producenckich i grupach marketingowych poprzez integrację poziomą producentów.

Integracja pionowa prowadzi również do rekonstrukcji rolnictwa. W regionie Małopolski charakteryzującej się rozdrobnioną strukturą produkcji (i obszarze) możliwe jest, zatem zastępowanie indywidualnego sposobu produkcji i wykorzystania ziemi grupowymi formami organizacyjnymi koordynowanymi przez integratora.

Należy podkreślić, że procesy integracyjne powodują zmiany nie tylko w produkcji i dystrybucji, ale w systemie instytucji wiejskich oraz w świadomości uczestników tych procesów. Pod wpływem bodźców wyzwanych przez

integrację modernizuje się i rekonstruuje lokalna społeczność wiejska. Oznacza to powstawanie nowej społeczności, którą tworzą ludzie charakteryzujący się przedsiębiorczością, innowacyjnością, chłonni na wiedzę i gotowi wziąć problemy swego środowiska w swoje ręce.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY JODŁOWNIK

Gmina Jodłownik sąsiaduje z takimi gminami jak: Limanowa, Tymbark, Dobra, Wiśniowa, Raciechowice, Łapanów.

2.1. Ogólne dane o gminie

Powierzchnia gminy - 7243 ha

Udział lasów w powierzchni ogólnej - 24%

Ludność - 8158 mieszkańców

Średnia wysokość położenia gminy n.p.m. to 400 m, minimalna 350 m., maksymalna 868 m. Do roku 1989 prawie 100% gospodarstw korzystało z przywilejów tzw. górskiego położenia. Dalej korzysta gmina z ulgi górskiej przy podatku rolnym.

Liczba km dróg ogółem wynosi 254 km, w tym 24 km to drogi wojewódzkie.

Liczba domów zasilanych gazem sieciowym wynosi około 1440 budynków mieszkalnych.

Cały teren gminy posiada 3 duże wodociągi, Szczyrzyc, Janowice - 270 członków, Pogorzany - 70, Kostrza - Sadek - Mstów - Szyk - 140. Pozostałe gospodarstwa posiadają własne wodociągi dla kilku, kilkunastu domów.

Korzystanie ze studni w tradycyjny sposób należy do rzadkości. W toku są prace kanalizacyjne, gdyż tylko 30 gospodarstw podłączonych jest do kanalizacji wiejskiej, zaś 1200 posiada własne zbiorniki asenizacyjne. Budowa oczyszczalni realizowana jest z funduszy WFOŚ i GW oraz Phare-RAPID - 50% to fundusze własne gminy oraz kredyty.

Liczba abonentów telefonicznych w gminie wynosi 800, a dostęp do centrali automatycznej mają takie wsie jak: Szyk, Kostrza, Wilkowisko, Jodłownik,

Mstów, Krasne, Słupia, Sadek. Zamierzenia strategiczne dotyczą 1600 abonamentów w gminie.

W zakresie zbierania i utylizacji śmieci zamierza się prowadzić wstępną segregację śmieci do pojemników. Aktualnie śmieci są wywożone na wysypisko bez segregacji.

Liczba szkół podstawowych pełnych ośmioklasowych wynosi 6, szkoła pięcioklasowa występuje w Kostrzy, czteroklasowych - 3 Szkolnictwo ponadpodstawowe obejmuje następujące zawody:

- technik rolnik,
- technik mechanizator,
- obsługa ruchu turystycznego (Liceum Gospodarstwa Domowego).

Odsetek młodzieży kończącej naukę w szkole podstawowej wynosi 3%, do szkół

zasadniczych uczęszcza 30% młodzieży, szkół ogólnokształcących - 10%, techników i liceów zawodowych - 55% młodzieży.

Liczba osób korzystających z opieki społecznej wynosi 526, z zasiłków stałych - 51 osób, zapomóg jednorazowych - 111 osób, zaś z opieki finansowanej przez gminę -216 osób.

Głównymi odbiorcami produktów z terenu gminy są: OSM Limanowa odbierająca mleko z 10% gospodarstw z gminy oraz Zakłady Przetwórstwa

Owocowo-Warzywnego w Tymbarku. Zbyt warzyw i innych produktów odbywają się na pobliskich targowiskach.

Głównym miejscem zatrudnienia poza terenem gminy są: Tymbark, Kraków,

Limanowa - głównie są to pracownicy fizyczni. Dużo osób pracuje w Limanowej jako pracownicy umysłowi.

Praca zarobkowa mieszkańców gminy poza granicami kraju to Niemcy, Austria, Włochy.

Urząd gminy wraz z bibliotekami, przedszkolem i szkołami zatrudnia 22 osoby.

Szkoły, szpitale, UG, GS zatrudniają około 185 osób z terenu gminy.

Głównymi atrakcjami turystycznymi są: Beskid Wyspowy, Opactwo OO Cystersów, zabytkowe kościoły, zabytkowe przydrożne kapliczki oraz dwór w Słupi ze starym starodrzewem.

Bazę gastronomiczną na terenie gminy tworzą 3 restauracje: w Szczyrzycu, Jodłowniku i Krasne Lasocice - na około 60 miejsc.

Gmina Jodłownik należy do Związku Gmin Małopolski z siedzibą w Krakowie oraz Związku Gmin Wiejskich z siedzibą w Poznaniu.

Szansę gminy upatruje się w rolnictwie (sadownictwie), z preferencją ogrodnictwa, usługach i agroturystyce.

Na terenie gminy Jodłownik działają:

- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych "Solidarność"
- Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe
- Sadownicza Spółdzielnia Ziemi Jodłownicko-Szczyrzyckiej,
- Związek Szczyrzyczan,
- Stowarzyszenie Integrowanej Produkcji Owoców "Podkarpacie",
- Zrzeszenie Plantatorów Owoców i Warzyw dla PPPS Tymbark S.A,
- Kasa Wzajemnej Pomocy "Solidarność".

2.2. PODSTAWOWE DANE LICZBOWE CHARAKTERYZUJĄCE GMINĘ

2.2.1. Powierzchnia użytków rolnych: - 4995 ha

<u>z tego</u>	- IIIa	- 90 ha	tj. 1,8%
	-IIIb	-783 ha	tj. 15,7%
	-IVa	- 1543 ha	tj. 30,9%
	-IVb	-1612 ha	tj. 32,3%
	-V	-837 ha	tj.16,7%
	-VI	-130 ha	tj.2,%

2.2.2. Liczba wsi sołeckich – 12

Góra Św. Jana o pow.	- 436 ha,	liczba domów	- 90
Janowice	- 502 ha	" "	-189
Jodłownik	- 545 ha	" "	-220
Kostrza	- 525 ha	" "	-90
Krasne	- 654 ha	" "	-158
Mstów	- 403 ha	" "	-111
Pogorzany	- 372 ha	" "	-193
Sadek	- 343 ha	" "	-102
Słupia	- 256 ha	" "	-85
Szczyrzyc	- 423 ha	" "	-140
Szyk	- 664 ha	" "	-164
Wilkowisko	- 925 ha	" "	-300

2.2.3 Użytki rolne wymagające meliracji:

- ogółem	- 260 ha	tj. 4% pow. uż. rol.
z tego grunty orne	- 50 ha	tj. 1% pow. uż. rol.

2.2.4. Kompleksy glebowo-uprawowe

Zbożowo-pastewny mocny - 5% Zbożowo-górski - 45%

Zbożowo-pastewny górski - 10%

2.2.5. Struktura władania ziemią

	gospodarstwa indywidualne	%	Lasy państwowe
Ogółem ha	5931	100,0	x
Grunty orne	2241	37,8	x
Sady	1037	17,5	x
Łąki	934	15,7	x
Pastwiska	493	8,3	x
Lasy	940	15,8	790
Pozostałe	287	4,9	x

2.2.6. Struktura gospodarstw indywidualnych

Tabela 1

Gospodarstwa	1997 r.		Prognoza 2006 r.	
	Liczba	%	Liczba	%
od 1,00 – 2,99 ha	1078	74,7	900	69,8
3,00 – 4,99 ha	100	6,9	70	5,4
5,00 – 6,99 ha	112	7,8	100	7,8
7,00 – 9,99 ha	111	7,7	150	11,6
10,00 – 19,99 ha	34	2,4	60	4,6
20 i więcej ha	8	0,5	10	0,8
RAZEM	1443	100,0	1290	100,0

Do 1 ha – 995 gospodarstw

2.2.7. Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego (ha)

Tabela 2

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna	Powierzchnia uż. rol.
1997 r.	4,20	3,50
Prognoza 2006 r.	4,50	3,80
Przyrost (w %%)	7,1	8,5

2.2.8. Cena ziemi:

średnia 6000-8000 zł według Urzędu Skarbowego w Limanowej

cena rynkowa – 15000 zł

działka budowlana o pow. 8-10 arów – 5000 zł

działka rekreacyjna (4-5 arów) – 7000 zł

2.3. PRODUKCJA ROŚLINNA

2.3.1. Struktura zasiewów (w %%)

Tabela 3

Wyszczególnienie	1997 r.		Prognoza 2006 r.	
	ha	%	ha	%
Zbożowe	1391	54,3	1585	63,4
Ziemniaki	500	19,5	400	16,0
Okopowe pastewne	170	6,6	100	4,0
Motylkowe	391	15,2	215	8,6
Warzywa i owoce grunt.	40	1,6	150	6,0
Pozostałe uprawy	69	2,8	50	2,0
RAZEM	2561	100,0	2500	100,0

2.3.2. Plony podstawowych ziemiopłodów (w dt/ha)

Tabela 4

Wyszczególnienie	1992 r.	1994 r.	1997 r.
Zboża (średnio)	25,0	26	26
Ziemniaki	200	200	150
Siano łąkowe	60	60	60
Uprawy sadownicze:			
- jabłonie	**	**	70,0
- wiśnie	**	**	70,0
- czereśnie	**	**	60,0
- porzeczki	**	**	40,0
truskawki	**	**	70,0

** brak danych

2.3.3. Poziom nawożenia mineralnego w 1997 r.

NPK – 100 kg/1 ha uż. rol.

CaO – 10kg/1 ha uż. rol.\

2.4. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

2.4.1. Pogłowie inwentarza produkcyjnego w sztukach

Tabela 5

Wyszczególnienie	1990 r.	1992 r.	1994 r.	1997 r.
Bydło	3800	3600	2200	2980
w tym: krowy	2400	2100	2000	1848
Trzoda chlewna	4300	4000	3000	2800
Owoce	X	X	X	80

2.4.2. Struktura obsada inwentarza produkcyjnego w 1997 r.

Tabela 6

Wyszczególnienie	Struktura w % (wg SD)	Obsada SD/100 ha uż. rol.
Bydło	74,5	422
Trzoda chlewna	24,9	14,1
Owoce	0,6	0,3
RAZEM	100,0	56,6

2.4.3. System organizacji produkcji zwierzęcej:

chów bydła.

Średnia wydajność mleka od 1 krowy rocznie - 3000 l

2.5. ŚRODKI TRWAŁE

2.5.1. Liczba ciągników rolniczych w gminie - 750 szt.

- w tym 226 własnej konstrukcji tj. 30,1% ogółu.

Na 1 ciągnik w gminie przypada 7,9 ha uż.rolnych

Liczba kombajnów zbożowych - 22 tzn., że na 1 kombajn przypada

63,2 ha upraw zbożowych

Szacunkowa liczba stanowisk dla inwentarza
produkcyjnego:

- bydło - 3900 stanowisk tj. 76% do potencjalnego wykorzystania

- trzoda - 950 stanowisk tj. 80% do potencjalnego wykorzystania

- owce - 500 stanowisk tj. 16% do potencjalnego wykorzystania

2.6. LUDNOŚĆ I ZATRUDNIENIE

2.6.1. Liczba ludności w gminie 8158 osób

2.6.2. Liczba mężczyzn 4063 osób tj. 49,4% ogółu, kobiety 50,6%

2.6.3. Liczba gospodarstw domowych 1938

2.6.4. Ludność w wieku produkcyjnym 4601 tj. 56,4% ogółu

2.6.5. Ludność w wieku emerytalnym 924 tj. 11,3% ogółu

2.6.6. Ludność w wieku szkolnym 1205 tj. 14,7% ogółu

2.6.7. Struktura wykształcenia ludności rolniczej, czynnej zawodowo

Tabela 7

Wyszczególnienie	Liczba	%
Ludność ogółem	3554	100,0
z tego o wykształceniu:		
- wyższym	4	0,1
- średnim	36	1,0
- zasad. rol. lub rzemieśl.	124	4,0
- kursowym rol. lub rzemiśln.	178	5,0
- podstawowym	2662	74,9
- niepełnym podstawowym	532	15,0

2.6.8. Struktura wiekowa ludności rolniczej, czynnej zawodowo:

do 30 lat - 20,0%

0 – 40 lat - 20,0%

40 – 50 lat - 25,0%

50 – 65 lat - 20,0%

powyżej 65 lat - 15,0%

2.6.9. Liczba mieszkańców gminy pracujących w kraju, lecz poza gminą

- 500 tj. 10,8% ludności w wieku produkcyjnym

2.6.10. Liczba mieszkańców gminy pracujących poza granicami kraju

- 60 tj. 1,3% ludności w wieku produkcyjnym

2.6.11. Odsetek ogółu gospodarstw domowych w gminie utrzymujących się

wyłącznie z pracy poza rolniczej oraz rent, emerytur i zasiłków –
43,5%

2.6.12. Szacunkowa stopa bezrobocia – 6,5%

2.7. POZA ROLNICZA AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

2.7.1. Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw gospodarczych

w gminie – 271 z tego :

- działalność handlowa - 94 tj. 34,6%
- rzemiosło i drobna wytwórczość - 26 tj. 9,6%
- usługi - 151 tj. 55,8%

2.7.2. Liczba łóżek na cele turystyczne – 70 z tego w 70 w sektorze publicznym

2.7.3. Baza gastronomiczna – 60 miejsc

2.8. SYTUACJA FINANSOWA GMINY

2.8.1. Dochody i wydatki

Tabela 8

Wyszczególnienie	1996 r.		1997 r.	
	zł	%	zł	$\frac{1997}{1996}$ (%)
Ogółem dochody	5 134 416	100,0	6 532 314	127,2
Ogółem	5 085 558	100,0	6 584 436	129,5

2.8.2. Dotacje i subwencje w dochodach ogółem:

- 1996 r. – 63,6%
- 1997 r. – 68,8%

2.8.3. Udział kosztów inwestycji w wydatkach ogółem:

- 1996 r. – 22,2%
- 1997 r. – 18,8%

3. WNIOSKI

Przeprowadzona charakterystyka gminy Jodłownik pozwala na prezentację następujących uogólnień:

- gmina posiada w przewodzie gleby klasy IV, a w strukturze użytkowania ziemi przeważają grunty orne 38% i TUZ 24%,
- w produkcji roślinnej dominuje system zbożowo-górski, do którego dostosowana jest struktura produkcji zwierzęcej, głównie bydło,
- w strukturze gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa o pow. 1,0-3,0 ha, które stanowią około 75%, gospodarstw obszarowo dużych, około 10 ha jest jedynie 3% - przy średniej powierzchni gospodarstwa 3,50 ha,
- w zasiewach gospodarstw dominują uprawy zbożowe 54% i ziemniaki - około 20%,
- cechą charakterystyczną ludności rolniczej jest niski poziom wykształcenia - około 90% rolników ma wykształcenie podstawowe i niepełne podstawowe,
- rolników w wieku powyżej 50 lat jest około 35% wśród ludności zawodowo czynnej,
- rozwój przedsiębiorczości w gminie ocenić należy jako umiarkowany, a niepokojący jest brak gospodarstw agroturystycznych,
- wśród członków zarządu dominują osoby do 30 lat, zaś w zarządzie jest 5% osób do lat 30, 79,3% w przedziale 30-60 lat i jedynie 15,7% powyżej 60 lat,
- główne zamierzenia inwestycyjne na terenie gminy to dokończenie budowy kolektorów ściekowych,
- głównymi czynnikami hamującymi rozwój przedsiębiorczości są: brak atrakcyjnych kredytów, spadek dochodów ludności, apatia części rolników,
- uważa się, że w perspektywie szansę rozwoju gminy dają: usługi, przetwórstwo rolno-spożywcze, turystyka, agroturystyka, rozwój drobnej wytwórczości.

4. ANALIZA SŁABYCH, MOCNYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

GMINY JODŁOWNIK

Mocne strony

- Korzystne położenie komunikacyjne i turystyczne
- Więcej niż średni poziom infrastruktury technicznej
- Bogate dziedzictwo kulturowo-krajobrazowe
- Względnie dobre warunki przyrodnicze i ekonomiczne pod produkcję sadowniczą i krzewów jagodowych
- Możliwość prowadzenia rolniczych upraw ekologicznych
- Dobre warunki przyrodnicze do produkcji ogrodniczej
- Realizacja kompleksowego programu ochrony środowiska
- Przywiązanie rdzennej ludności do "ojcowizny"
- Podejmowanie dalszej nauki przez absolwentów szkół podstawowych (w 95%)
- Względnie duże zasoby siły roboczej możliwe do wykorzystania poza rolnictwem
- Miejsce kultu religijnego
- Zasoby powierzchni mieszkaniowej do ewentualnego wykorzystania np. w agroturystyce, gastronomii, handlu
- Zasoby gruntów pod budownictwo jednorodzinne
- Pracowitość miejscowej ludności
- Polityka gospodarcza Urzędu Gminy, sprzyjająca przedsięwzięciom gospodarczym
- Sprawdzony i skuteczny management Urzędu Gminy - Wójt, Zarząd, Rada Gminy, Administracja, Sołtysi

- Pozytywny wizerunek gminy w ocenie mieszkańców

Słabe strony

- Niekorzystna struktura agrarna oraz wadliwy rozłóg ziemi użytkowanej rolniczo
- Niewielka skala produkcji rolniczej (z wyłączeniem sadownictwa)
- Nierozwinięte formy przemysłowego i gospodarskiego przerobu płodów rolnych
- Niedorozwój sektora rzemiosła i drobnej wytwórczości
- Wysoki stan przeludnienia agrarnego i bezrobocia (zwłaszcza wśród kobiet ze średnim wykształceniem)
- Brak integracji poziomej i pionowej w rolnictwie i gospodarce żywnościowej (zespoły producentów i grupy marketingowe, spółdzielczość, przetwórstwo, rynek zbytu)
- Niekorzystna struktura wiekowa ludności czynnej zawodowo w rolnictwie (u pewnej części postawy pasywne, apatyczne, z brakiem wizji rozwojowej - "strategia przetrwania")
- Niewielki odsetek młodzieży podejmującej naukę w zawodzie rolnika
- Finansowe bariery wspierania rozwoju drobnej i średniej przedsiębiorczości

Szanse gminy

- Rozwój przedsiębiorczości rolniczej i pozarolniczej
- Współpraca Związku Plantatorów Krzewów i grup producenckich
- Możliwość finansowego wsparcia gminy z funduszy realizacyjnych Małopolskiego Programu Rozwoju Wsi i Rolnictwa
- Rozwój regionalnych (ponadgminnych) rynków hurtowych i giełd towarowych

- Możliwość (w skali ekonomicznie uzasadnionej) bezpośredniego marketingu produktów rolnych, zwłaszcza sadowniczych oraz agroturystyka
- Rozwój zespołowych form agrobiznesu (grupy producenckie i marketingowe, spółdzielczość zaopatrzenia i zbytu itp.)
- Wdrażanie koncepcji nowoczesnej polityki regionalnej związanej m. in. z reformami ustrojowymi Państwa - dalszy rozwój samorządności
- Dostępność do tanich kredytów
- Rozwój turystyki i niekonwencjonalnych form wypoczynku
- Zintegrowane metody produkcji rolniczej - Integrowana Produkcja Owoców
- Inwestorzy strategiczni oraz kapitał zagraniczny (joint venture)

Zagrożenia

- Brak kapitału inwestycyjnego
- Niska opłacalność produkcji rolniczej związana z niewielką jej skalą
- Konkurencyjność importowanych produktów żywnościowych
- "Dołek reorganizacyjny" związany z reformą administracyjną Państwa
- Utrwalona przez lata struktura agrarna
- Brak wsparcia działań przystosowawczych do europejskiego procesu integracyjnego
- Utrzymujące się, wśród części producentów rolnych, poczucie niezależności ekonomicznej i pasywnych postaw
- Niski udział lasów i TUZ w użytkowaniu ziemi
- Spadek zainteresowań zawodem rolnika

5. PROPONOWANE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

- A. Położenie gminy jak i jej warunki glebowo-klimatyczne uzasadniają rozwój produkcji ogrodniczej i upraw ekologicznych oraz turystyki wiejskiej. W branży turystycznej znajdzie się niewiele z ogółu gospodarstw.
- B. Ze względu jednak na rysującą się konkurencyjność podmiotów w branży ogrodniczej i sadowniczej warta zastanowienia jest specjalizacja rejonów w zakresie w/w produkcji.
- C. W gospodarstwach obszarowo dużych i dążących do upelnorolnienia dominować będzie produkcja sadownicza. Pozostałe gospodarstwa rolne zachowają stan posiadania zasobów ziemi na podobnym poziomie jak obecnie.
- D. Inną formą wielofunkcyjnego rozwoju gminy może być dzierżawienie działek rekreacyjnych osobom z zewnątrz pod budownictwo rekreacyjne z lokalnych materiałów budowlanych, zwłaszcza we wsiach o niskiej jakości gleby i ciekawych punktach widokowych. Rozważyć również można podział małych gospodarstw pod działalność rekreacyjną.
- E. Rozwój drobnej przedsiębiorczości pozarolniczej - usługi, handel, mała gastronomia.
- F. Oferta gminy winna iść także w kierunku tworzenia warunków dla wypoczynku dzieci i młodzieży poprzez tzw. zielone szkoły, kolonie, wycieczki krajoznawcze.

6. NIEZBĘDNE PRZEDSIĘWZIĘCIA ORGANIZACYJNE

Do najważniejszych zadań w tym zakresie należą:

- Kanalizacja i zaopatrzenie w wodę
- Modernizacja istniejących dróg
- Opracowanie perspektywicznego planu rozwoju gminy na lata 2000
- Stworzenie systemu informacji dla turystów o warunkach pobytu i bazy danych, o cenach, miejscach noclegowych, zakresie usług turystycznych itp. - aktualnie gmina posiada folder
- Opracowanie zasad planowania małej i średniej przedsiębiorczości na terenie gminy oraz fachowego doradztwa finansowego, kredytowego, prawnego

W ramach szerokich przedsięwzięć organizacyjnych rozwiązać należy także takie problemy jak:

- Budowa kolektorów ścieków
- Segregacja odpadów i śmieci komunalnych
- Poszukiwanie funduszy celowych na budowę infrastruktury technicznej i społecznej gminy z zewnątrz, a także i poprzez wspólne programy Związku Gmin.

7.MISJA

Misją gminy JODŁOWNIK jest określenie takich warunków społecznych i gospodarczych, które spowodują poprawę warunków pracy i edukacji, ekonomiczną stabilizację poziomu życia, w taki sposób by osiągnięcia gminy były odzwierciedleniem dążeń ogółu mieszkańców. Nadrzędnym, więc celem będzie poprawa opłaty pracy zatrudnionych w produkcji rolniczej i poza gospodarstwem w celu podniesienia standardu życia społeczności gminy. Realizacja misji musi opierać się o zasadę zachowania czystego środowiska przyrodniczego, zagospodarowaną rolniczo przestrzeń produkcyjną, solidną infrastrukturę i zachowanie posiadanych zasobów kulturalnych. Reasumując:

Gmina JODŁOWNIK będzie bogatą gminą poprzez rozwój wybranych kierunków produkcji rolniczej i sadowniczej, przedsiębiorczości, usług i turystyki.

8. W I Z J A

W perspektywie najbliższych 10 lat gmina nie zmieni w zasadniczy sposób swego charakteru gospodarczego. Jest to jednak okres wystarczająco długi, aby możliwe było wprowadzenie pewnych pozytywnych i jednocześnie oczekiwanych zmian w strukturze i poziomie rozwoju gospodarki gminy.

W horyzoncie strategicznym spodziewać się należy malejącej funkcji dochodowej gospodarstw rolnych na rzecz funkcji uzupełniających zawartych w pojęciu wielofunkcyjnego rozwoju (usługi, rzemiosło, agroturystyka, marketing bezpośredni produktów rolnych).

Realizacja tych zmian powinna przyczynić się do rozwoju gminy zapewniając wysoki poziom życia jej mieszkańców, którzy znajdą tu wszechstronne warunki do osobistego sukcesu.

9. KIERUNKOWE DZIAŁANIA STRATEGICZNE

Głównymi obszarami w zakresie strategii rozwoju gminy są: rolnictwo, przedsiębiorczość pozarolnicza, turystyka i rekreacja, edukacja i aktywizacja społeczności lokalnej oraz rozwój infrastruktury.

9.1. Rolnictwo

Rolnictwo jest i pozostanie najważniejszą dziedziną życia gospodarczego angażującego duże zasoby wolnej siły roboczej. Jego znaczenie będzie jednak systematycznie spadać z uwagi na konkurencję producentów z terenów dogodnych gospodarczo, małą skalę produkcji, niekorzystne relacje nakład-produkt. Konieczne jest wspomaganie rolniczego zagospodarowania przestrzeni rolniczej, prowadzenie upraw ekologicznych, reaktywowanie lub inicjowanie działalności rolniczych adekwatnych do istniejących warunków przyrodniczych.

Cele cząstkowe strategii:

- Umacnianie gospodarstw chłopskich i ich rozwój, preferencyjne kredyty na zakup ziemi, modernizację budynków inwentarskich, przechowalnie, specjalistyczne maszyny rolnicze,
- rejonizowanie upraw ogrodniczych i sadowniczych,
- popularyzację produkcji integrowanej i biologicznej oraz tworzenie dla niej oprzyrządowania marketingowego i rynków zbytu,
- dokonanie przeglądu trwałych użytków zielonych pod kątem intensyfikacji produkcji z uwzględnieniem aspektów ekologicznych, w tym zanieczyszczenia wód gruntowych i spływających,

- utworzenie grup producenckich i marketingowych zbytu produktów ogrodniczych i sadowniczych; produktów rolniczych o podwyższonej jakości,
- tworzenie warunków do przyspieszania scaleń i wymiany gruntów,
- zwiększenie udziału lasów i trwałych użytków zielonych,
- kreowanie liderów w wiodących kierunkach produkcji, którzy będą oddziaływać na innych rolników i organizować grupy producentów zwłaszcza w branży ogrodniczej i sadowniczej,
- odbudowę i rozwój spółdzielczości wiejskiej zwłaszcza spółdzielczości zaopatrzenia i zbytu,
- rozwój regionalnych (ponad gminnych) rynków hurtowych,
- udział gminy w giełdzie towarowej (akcje),
- opracowanie programu wykorzystania powiększającego się arealu nieużytków rolnych.

9.2. Przedsiębiorczość, edukacja i aktywizacja społeczności lokalnej

Malejące funkcje gospodarcze rolnictwa muszą zostać zrekompensowane rozwojem pozarolniczej aktywności gospodarczej gminy. Mieszkańcy gminy mający predyspozycje, wykształcenie i środki oraz zdecydowani na podjęcie pozarolniczej działalności gospodarczej powinni uzyskać wszechstronne wsparcie w tym zakresie.

Wzrastać musi mobilność zawodowa młodzieży i dorosłych, dokształcanie i przekwalifikowanie zawodowe zwłaszcza bezrobotnych musi mieć charakter trwały.

Cele cząstkowe strategii:

- edukacja i reedukacja ekonomiczna młodzieży i dorosłych w zakresie praktycznej wiedzy ekonomicznej; drobnej przedsiębiorczości i rzemiosła,
- zorganizowanie „banku inicjatyw gospodarczych”, biura promocji przedsiębiorczości świadczącego informację handlową i bezpłatne doradztwo ekonomiczne i prawne,
- wypracowanie branżowej specjalizacji rzemieślniczej i usługowej i gastronomicznej, w tym np. wstępne przetworzenie produktów rolnych, prace budowlane i instalatorskie, haft i rzeźba ludowa,
- podjęcie starań o wyodrębnienie (np. poprzez wykupienie) terenu pod rozwój skoncentrowanych lokalnie zakładów handlowych, rzemieślniczych, usługowych, ewentualnie produkcyjnych - gmina strefą rozwoju przedsiębiorczości (GSRP),
- identyfikacja potencjalnych lokalnych i regionalnych przedsiębiorców, przygotowanie oferty inwestycyjnej krajowej i zagranicznej,
- utworzenie stowarzyszenia (klubu) lokalnych przedsiębiorców i udzielenie im stałego wsparcia szkoleniowego i informacyjnego,
- powołanie Funduszu Gwarancji Wzajemnych dla młodych przedsiębiorców,
- kapitałowe wzmocnienie gminy (kredyty preferencyjne, dotacje celowe, środki na walkę z bezrobociem, pozabudżetowe środki na ochronę środowiska),

9.3. Turystyka

Dziedzina ta jest szansą rozwoju gminy, otwarcia jej na świat, dopływu kapitału. Gmina ma ku temu dogodne warunki przyrodnicze, lecz słaby poziom rozwoju materialnego. Brak jest jednak dotychczas całościowo opracowanej oferty turystyczno - rekreacyjnej.

Cele częściowe strategii:

- identyfikacja gospodarstw zainteresowanych przygotowaniem i udostępnieniem bazy dla potrzeb agroturystyki i gastronomii oraz przeprowadzenie szkoleń branżowych,
- stwarzanie centrum agroturystyki w Szczyrzycu i Jodłowniku,
- przygotowanie oferty wejścia kapitału zagranicznego w sferę usług rekreacyjnych,
- opracowanie i wsparcie wydawnicze materiałów promocyjnych i oferty turystyczno - rekreacyjnej gminy (konie, kuligi, grzybobranie, uroczystości folklorystyczne, wyciąg narciarski w Wilkowisku,
- wytyczenie szlaków wędrówki rowerowej i konnej,
- utworzenie w oparciu o kapitał prywatny pól namiotowych i biwakowych, oraz adekwatnego zaplecza gastronomicznego,
- wzmocnienie i koordynacja prac zespołów muzycznych i artystów ludowych celem uzyskania sprawności do organizacji dużych imprez gminnych,
- nawiązanie współpracy gospodarczej, kulturalnej i turystycznej z 1 - 2 gminami z państw UE,

9.4. Infrastruktura

Rozwój infrastruktury gospodarczej, zapewnienie jej należytego stanu technicznego oraz pełnej dostępności jest podstawą podnoszenia poziomu i jakości życia mieszkańców gminy, jak również rozwoju jej walorów gospodarczych. Na bogactwo to składają się także instytucje życia publicznego w tym obiekty kulturalne i dydaktyczne.

Cele częściowe strategii:

- dokończenie budowy kolektorów ścieków,
- doprowadzenie gazu do pozostałych nielicznych domostw,
- kontynuacja rozbudowy sieci dróg utwardzonych, ich konserwacja oraz modernizacja dróg istniejących,
- budowa chodników i troska o bezpieczeństwo mieszkańców,
- rozbudowa sieci przejść, kładek i mostków nad strumieniami i ciekami wodnymi,
- budowa dróg dojazdowych do pól,
- rozwój telefonizacji,
- remonty i podniesienie standardu wyposażenia szkół, domów ludowych i świetlic,
- kontynuacja remontów i budowy szkół oraz poprawa bazy oświatowej zwłaszcza w aspekcie reformy edukacji,
- dokończenie kanalizacji wsi,,
- prace melioracyjne i zabezpieczeniowe wokół cieków wodnych,
- opracowanie programu poprawy estetyki obejść gospodarczych, pól i budynków mieszkalnych i socjalnych.

10. KRYTERIUM WYKONAWCZE

- zmniejszenie aktualnego stanu zatrudnienia w rolnictwie gminy,
- zmniejszenie stopy bezrobocia,
- wdrożenia preferowanych kierunków produkcji rolniczej,
- wzrost liczby przedsięwzięć gospodarczych w zakresie przetwórstwa, handlu, usług, rzemiosła artystycznego i agroturystyki,
- dalsza poprawa wskaźników wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną (drogi, telefony, gazociągi, wodociągi, kanalizacja),
- poprawa poziomu świadomości społeczno - gospodarczej mieszkańców gminy (szkolenia w zakresie legislacji, finansów i bankowości oraz ekonomiki).

11. PRAKTYCZNA REKOMENDACJA

Prezentowana strategia ukazuje różnorakie cele długofalowe, nie precyzując jednak hierarchii ich realizacji. Jest to podstawowe zadanie dla organów samorządowych i władz gminy. Większość proponowanych celów cząstkowych wykracza poza możliwości finansowe gminy. Dlatego też celowe wydaje się powiązanie niniejszej strategii z strategią rozwoju powiatu.

Nie bez znaczenia jest aktywizacja mieszkańców gminy wokół programu i przekonanie społeczności lokalnej, że przeobrażenia w gminie u progu roku 2000 są niezbędne. Istotnego znaczenia nabiera też poprawienie relacji pomiędzy świadomością mieszkańców a celami strategicznymi gminy oraz stosunku ludzi do przemian rynkowych.

Nie należy oczekiwać, że wszyscy mieszkańcy gminy będą upatrywać swe szanse w rozwoju przedsiębiorczości. Rolnictwo przy przewadze gospodarstw drobnych będzie przez długie lata trwałym elementem krajobrazu gminy i źródłem dochodów rodzin wiejskich. Pozarolnicza działalność będzie jednak

głównym źródłem przeobrażeń ekonomicznych gospodarstw przy zachowaniu tożsamości i lokalnej tradycji.

Praktyczna realizacja celów i założeń strategii związana jest nierozdzielnie z procesem wdrażania „Małopolskiego Programu Rozwoju Wsi i Rolnictwa”.

Wśród sformułowanych tam celów, jednym z najważniejszych jest „uwolnienie z bezpośredniej produkcji rolnej nadmiaru siły roboczej, która winna być wykorzystana w innych zawodach, zwłaszcza związanych z otoczeniem rolnictwa”.

Pierwszym, zatem krokiem w niniejszej strategii będzie „uruchomienie” MAŁOPOLSKIEGO PROGRAMU, w którym przewidziane są określone środki na realizację wymienionego wcześniej celu cząstkowego / stworzenie miejsc pracy poza rolnictwem/.

Dalsze działania winny obejmować:

1. Tworzenie korzystnych warunków inwestowania dla przedsiębiorców krajowych i zagranicznych uruchamiających miejsca pracy, co leży w gestii samorządu lokalnego poprzez:

- stosowanie ulg podatkowych,
- preferencyjne ceny dzierżaw mienia komunalnego.

2. Rozwijanie sieci usług doradczo-konsultingowych (ODR).

3. Stosowanie preferencyjnych kredytów na:

- zakup ziemi w celu powiększania gospodarstw,
- tworzenie zespołów produkcyjnych i grup marketingowych,
- inwestycje agroturystyczne.